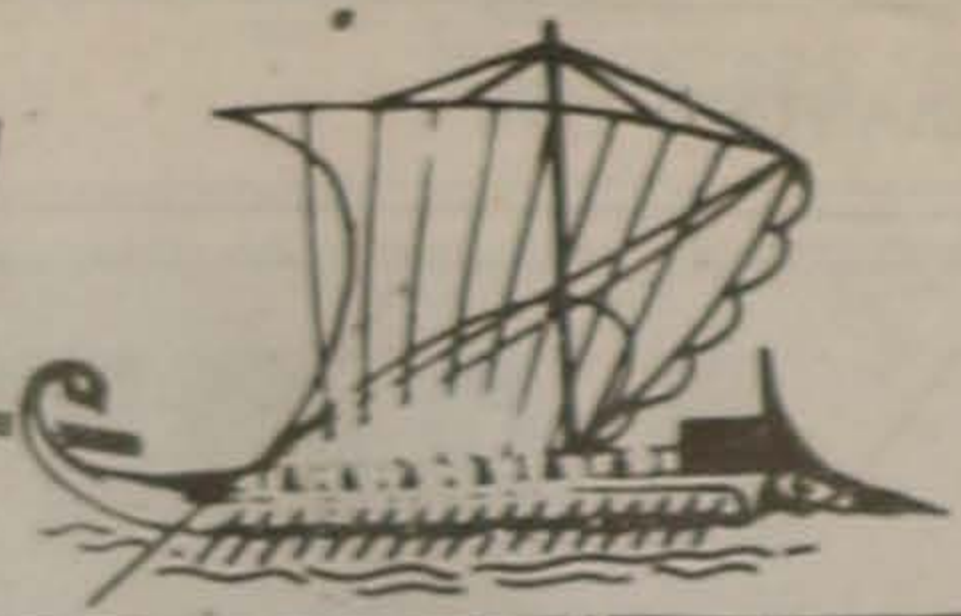

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 100
ΦΥΛΛΟΥ 95

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΚΑΛΑΝΤΑΡΕΣ
(ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1998)

Από την παρουσίαση του βιβλίου της Ε.Λ.Β.

ΑΚΡΙΤΙΚΟΣ - ΑΛΥΤΡΩΤΟΣ ΑΠΟΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Ο Γεν Γραμματέας της Ε.Λ.Β. κ. Μιχάλης Γερασιμίδης

...επισημασμένη κατά κοινοβουλευτική διαδικασία η παρουσίαση του βιβλίου του κ. Μιχάλη Γερασιμίδα.

...την παρουσίαση μέσα στο ιστορικό κτίρισμα, από τον κ. Γερασιμίδη και από το μέλος της Επιτροπής Διαχρονική με έμφαση στην ιστορία της Λέσχης. Ο κ. Γερασιμίδης γνωρίζει καλά την ιστορία μας και εύκολα καταλαβαίνει το μέλλον. Ο κ. Γερασιμίδης μας τους ακροατές του θερμά συγχαρητήρια για την παρουσίαση του βιβλίου και την τόσο υψηλή και σημαντική παρουσίαση.

...εδαστική μου Ομήγου.

...πως ήδη ανακοινώθηκε θρίαμβοι στο βήμα να παρουσιάσω το βιβλίο της Ευξεινού Λέσχης (Ακριτικός, Αλύτρωτος, Αποδημος, Αποδημος, Αποδημος). Προλογώ αισθάνομαι κόπωση αλλά ο κ. Γερασιμίδης δεν έχω απαιτούμενο χρόνο να τις γνώσεις ένα τόσο σοβαρό και με πολλές διαστάσεις θέ-

...πως θα προσπαθήσει και ελπίζω να με εντυπωσιάσετε με τη δέουσα συγκρατητικότητα.

Κατ' αρχήν επιβάλλεται να κάνω μια σύντομη ενημέρωση που αφορά την έκδοση του βιβλίου. Θεωρώ μάλιστα σκόπιμο να φέρω στο

φως και κάποιες άλλες μνήμες από το λαμπρό παρελθόν, της Λέσχης ιδιαίτερα επίκαιρες αυτή την ώρα.

Αν στη συνέχεια αποκλίνω από τους άξονες μιας συνηθισμένης παρουσίασης συγχωρήστε με. Αλλά νιώθω το χρέος μου το επιτρέπει Σεβαστό μου ακροατήριε, πριν τέσσερα χρόνια η Ποντιακή νεολογία Φλώρινας πραγματοποίησε στην έδρα της το πρώτο πανελλήνιο συνέδριο εθνικής και πολιτιστικής αυτογνωσίας.

Στις εργασίες του πήραν μέρος εκπρόσωποι ποντιακών συλλόγων απ' όλη τη χώρα ανέλαβε το ομιλητικό σωματείο Ιερρών. Σήμερα η συνεδριακή αυτή δραστηριότητα καθιερώθηκε πλέον ως νέος θεσμός του οποίου η Ευξεινός Λέσχη στήριξε λόγω και έργου.

Αλλάστε είχε καταστατική υποχρέωση, σαν πολιτιστικός φορέας, να προσφέρει κάθε δυνατή

συμπαράσταση προς την κατεύθυνση αυτή. Συνεπώς μάλιστα στις υποχρεώσεις της υπέρτασε τον νεοσύστατο θεσμό και πριν από την καθιέρωσή του.

Αλλοίμονο αν δεχτούμε ότι το ενδιαφέρον μας στον ευαίσθητο αυτόν τομέα εξεδηλώθηκε τόσο όψιμα, μόλις προ τεσσάρων ετών. Ακόμα και συνέδρια οργάνωσε κατά καιρούς στην πόλη μας με το ίδιο αντικείμενο όπου πήραν μέρος σύλλογοι της ευρύτερης περιοχής και εκπρόσωποι της Π.Ο.Π.Σ.

Δεν είναι καθόλου υπερβολή αν πώ ότι στα σαράντα δύο χρόνια της ζωής της οργάνωσε κυριολεκτικά τον Ελλαδικό χώρο από τον Έβρο μέχρι την Κρήτη και από τα νησιά του Αιγαίου έως την Ηπειρο παρουσιάζοντας εκδηλώσεις υψηλού επιπέδου.

Εντονη ήταν κάθε φορά η χαρά της επιτυχίας και ταυτόχρονα η ηθική που δοκιμάζαμε γιατί δεν είχαμε την οικονομική δυνατότητα να επαναλάβουμε πιο συχνά τέτοιες εξορμήσεις, ιδίως στις ακριτικές περιοχές.

Πέρασαμε, σαν Λέσχη ακόμα και τα σύνορα με προορισμό την Αμερική, την Ευρώπη, την Ασία για να δώσουμε, στον απόδημο τον αλήτρωτο ελληνοισμό, στον ελληνοισμό της διασποράς το γλυκό φιλί της υπέρτατης πατρίδας. Και όλα αυτά, πρέπει να το πώ, με έξοδα των ιδίων, χωρίς τηνπαρομοίωση βοήθεια του Υπουργού μας.

Κάτω από εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες συνεχίζαμε απτόητοι το έργο μας με μοναδικό κίνητρο τις αγνές προθέσεις, τις πνευματικές

απαιτήσεις για κάτι καλύτερο στον τόπο μας.

Στέλνω με μάλιστα στις ελληνοκοινωνικές του εξωτερικού δικα μας βιβλία, παραδοσιακά ημερολόγια και άλλα πολιτιστικά υλικά, πριν από δεκαετίες, όταν η πολιτεία απαξίωσε να στήσει γέφυρες επικοινωνίας με τον ελ-

ληνισμό των πέντε Ηπείρων. Υπάρχουν στο αρχείο μας σχετικά επιστολές άκρως συγκινητικές.

Δεκάδες βιβλία σαν το σημερινό δεν θα μπορούσαν να σκαφιστούν το τεράστιο έργο της Ευξεινός Λέσχης σε τομείς υψίστης σημασίας. Ένα τέτοιο δραστήριο σωματείο με

πόρα πολλές κορυφαίες εκδηλώσεις, μέσο και έξω από τη χώρα μας, θα ήταν αδιανόητο να παίζει τον δευτερεύοντα ρόλο του συμπαραστάτη στα πλαίσια ενός νέου θεσμού που στοχεύει στην παροχή πιο αυξημένης εθνικής και πολι-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 4η ΣΕΛ.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΝΝΕΑ ΕΤΩΝ

Όταν κάποιος αποτελειώσει ένα έργο (υλικό ή πνευματικό) στοματό για μια στιγμή για να ρίξει μια τελευταία ματιά στο δημιούργημά του, από τη μία μεριά για να κορεί και από την άλλη για να δει τις ελλείψεις του με σκοπό να τις συμπληρώσει ή να τις αποφύγει σε μελλούμενη εργασία του.

Κι ερείς όλοι, ύστερα από εννέα χρόνια κυκλοφορίας του "Αργοναύτη" ας ρίξουμε μια τελευταία ματιά στα περασμένα. Εννέα χρόνια νομίζουμε ότι είναι αρκετά για να το θεωρήσουμε σταθμό στη ζωή μιας μηνιαία εφημερίδας ενός Σωματείου για να δγάσουμε το συμπέρασμά μας θα είναι χρήσιμα στο μέλλον.

Πρώτα - πρώτα λίγος ήταν εκείνοι που πίστευαν πως θα μπορούσε μια λογογραφική εφημερίδα να αποφύγει τη μίμηση τόσο άλλων εξ ίσου συμπόρων που κυκλοφόρησαν ενωρίτερα. Και ήταν δικαιολογημένη η επιφύλαξη άλλων, γιατί είναι δύσκολο - πολύ δύσκολο να μπορέσει να ζήσει μια εφημερίδα, που δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Αυτό λέει η λογική! Κι όμως ο "Αργοναύτης" έληθευσε αδιάκοπα σ' όλα αυτά τα εννέα χρόνια. Νίκησε η ποντιακή ψυχή!

Η ποντιακή ψυχή είναι εκείνη που κρατάει άσβεστη τη λαμπρόδα που μας παρέδωσε για να την διατηρήσουμε άσβεστη οι πρόγονοί μας. Αυτή η λαμπρόδα είναι το σπίτι μας, το σχολείο μας, οι εκκλησίες μας, τα βουνά μας, οι κάμποι μας, τα τραγούδια μας, οι χοροί μας, η γλώσσα μας, τα μοιρολόγια μας, οι τόφοι μας, οι θυσίες μας στο βωμό της πίστης και της ελευθερίας, ιστορία μας ολόκληρη. Είναι η ίδια η Πατρίδα, ο Πόντος που είναι ένα κομμάτι του Ελληνισμού.

Έχουμε πλήρη συναίσθηση των επιτεύξεων, αλλά και των ελλείψεων μας. Γι' αυτές τις ελλείψεις τώρα ο αγώνας με την αυγή του ξεκάρτου έτους κυκλοφορίας του "Αργοναύτη". Καλούμε όλους τους συμπατριώτες μας να προσφέρουν την πνευματική τους συνεργασία στον "Αργοναύτη". Ο "Αργοναύτης" δεν μπορεί να είναι έργο μερικών, αλλά δημιούργημα και κτήμα όλων. Και το συμπέρασμα: Οι Πόντιοι δεν θέλουν να ξεκόσουν την ιστορία, τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμά τους.

Είναι λοιπόν υποχρέωση όλων, διανοουμένων και μη να συνδράμουν στο έργο του "Αργοναύτη". Οι στήλες του "Αργοναύτη" είναι στη διάθεση όλων των αναγνώστών των Ποντίων και Μη.

Δεν έχουμε το δικαίωμα να μην πιστεύουμε τις ρίζες της νέας τριαντοφυλλιάς που φέρουμε από τον Πόντο και φυτέψαμε εδώ στην Ελλάδα, στις καρδιές μας, με την ελπίδα πως θα... ανθεί και θα φέρει κι άλλα!

Ακόμα ο "Αργοναύτης" με την είσοδό τους στο δέκατο έτος της κυκλοφορίας του εκφράζει της ευγνωμοσύνη του σ' όλους τους πολυτιμους συνεργάτες του και στους αναγνώστες του, που συμπαραστάθηκαν στον πνευματικό του αυτόν αγώνα.

Με την ευλογία της Μεγαλόκτορας του Πόντου, Παναγίας Σουφλεδά, και τη στοργή όλων των συμπατριωτών μας, πιστεύουμε ότι ο "Αργοναύτης" θα συνεχίζει την πλεύση του.

Με πατριωτικούς χειρακτούς
Γιάννης Μελετιδής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Εορτασμού της 70ετίας της
Επιτροπής Ποντιακών Μελετών
και εγκαινίων του Μουσείου
Ποντιακού Ελληνισμού.

Κυριακή 15 Φεβρουαρίου 1998.

- Ορα 11.30: Πέρασ προσέλευσης κοινού.
- Ορα 11.50: Πέρασ προσέλευσης επισήμων.
- Ορα 12.00: Αφιξη του Προέδρου της Δημοκρατίας Κυρίου Κωνσταντίνου Στεφανόπουλου.
- Εισαγωγική ομιλία του Προέδρου της Επιτροπής Ποντιακών Μελετών, καθηγητή του Α.Π.Θ. κ. Δημητρίου Τομπάζη (Διάρκεια 10')
- Αναφορά στο ιστορικό έργο της Επιτροπής Ποντιακών Μελετών, από την επ. καθηγήτρια του Α.Π.Θ. κ. Αρτέμιη Σανθουπόουλου - Κυριακού (Διάρκεια 15')
- Αναφορά στο γλωσσικό έργο της Επιτροπής Ποντιακών Μελετών, από τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Χρ. Χαρολαμπάκη (Διάρκεια 15')
- Αναφορά στο λογογραφικό έργο της Επιτροπής Ποντιακών Μελετών, από την επ. καθηγήτρια του Α.Π.Θ. κ. Χ. Κατζίτσκη - Καψωμένου (Διάρκεια 15')
- Χαιρετισμός του Υπουργού Πολιτισμού κ. Ευαγγέλου Βενιζέλου.
- Χαιρετισμός του ελεγκτικού Προέδρου της Δημοκρατίας Κυρίου Κωνσταντίνου Στεφανόπουλου.
- Εγκαινία Μουσείου Ποντιακού Ελληνισμού.
- Δείπνον.

ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΜΑΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Αγρον ντο πάει, θα ψαλαφά και την ποπαδιάν

Ο Τριανταφυλλίδης ο διάσκαλον, οντάν επήγγεν εψάλην σην Σουμελιάν, εψαλάφασεν τον Ποπα Μανώλην κερία για τον Α Γιάννην τη Καστανιάς. Ο ποπάς επήγγεν στον: Επαρ όσον ντο χρειάσεται, εναν άλλο ημεραν εψαλάφασεν λαμπιάδας και ο ποπάς εδέκεν στον. Μίαν κι άλλο εψαλάφασεν θυμιάμον και καρδόνια, και επαίρεν. Πολλά κ' εδέθεν, εστειλέν δύο παιδία και εψαλάφασεν κεραμίδια. "Μέτα (θρε αδερφέ...) επήγγεν ο ποπάς, τα κεραμίδια χαλάσαν ατ, άμα ατώς όπως πάει, σ' αλλομιάν θα ψαλαφά και την ποπαδιάν!".

Ο Ματζουκάτες και το χασίλ'

Ινας Ματζουκάτες επήγγεν σην Ανεφοριάν και εβραδάσταν σ' έναν κωριόν. Εγέντον μισαφίρ' τς σ' έναν οσιπ' και έγκαν στον να τρώει χασίλ'.

Το χασίλ' πολλά ζεστόν έτον. Ο Ματζουκάτες επείνασεν, ζέει κ' ενέμ' νεν ατον ν' αποκρούται. Ετρεξαν τα δάκρυα ατ'. Ας σαν εντροπήν ατ' εκούρτεσεν στο και τηδέν κ'

εφανέρωσεν. Ονταν εκλώσταν ονίσ' σην Ματζουκάν, όθεν επήγγεν έλεεν τοι γειτονάδας ατ':

Ουλιαν σην Ανεφοριάν ουνταν πάτε, και φέρ' νε σας χασούλια να τρώτε, έναν πιθαμήν γραούν πάλ' έχ' νε σπανκέσ', φυσέσ' στα καλά κ' επεκεί βάλλ' ατα 'ς σο ατόμαν εσουν.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

1. ΑΛΛ' κάμ' νε 'ς σον ήλιον κι ΑΛΛ' τρώγ' νε σην εδώρα (άλλοι δουλεύουνε στον ήλιο κι άλλοι τρώνε στον ήλιο).

2. Ο ήλιον πα είναι εν άμα όλον τον κόσμο κανείται (ένος είναι ο ήλιος, μα φτάνει για όλο τον κόσμο).

3. Πολλά θούτορον που έχ' θεκ' και 'ς σον ήλιον (όποιος έχει πορτοκάλι θούτορον βάζει και στον ήλιο). Λέγεται στις επιδεικτικές πορτοκαλιές.

4. Αγούτο ανέφερον θα έσ' και τον κατέφορον. Δηλ. κάθε ανήφορος θα έχει και την κατέφορο του.

5. Ο θεόν τερεί το ρασίν και θεκ' το σιών. Δηλαδή ο θεός ανάθωγα με το θουό στρώνει το χιόνι.

6. Μόνον για το σταυ-

ρόν ντ' εφτάς κι πουσμανεύ 'ς. Δηλ. μόνο για το σταυρό που κόνεις δεν μετανοείς.

7. Παλιό γουρνί σμέλεψον και μέλ' φά. Δηλ. παλιά κυψέλη περιποιήσου και θα φας μέλι.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

αδέβατα = αδιάβαστα
αλλέον = αλλιώτικο
αλλομιάν = πια

αναρεύω = ψάχνω
αούτος = αυτός
βοετός = βουπότο
γλυτωμονή = σωτηρία
δεβασάας = περάσματα
εκόμπωσεν = ξεγέλασε
ερίβωσα = συννέφιασα
έμνοστον = νόστιμο
εμποδέα = ποδιά
επλέθουνα = περισσεύω
εσέβα = μπήκα
εφέκα = άφησα

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

Στην μνήμη Κωνσταντίνου Ελενίδη

Εφυγε από κοντά μας για το ταξίδι προς την αιωνιότητα ο Κωνσταντίνος Ελενίδης, Φιλόλογος, Εκπαιδευτικός, τέως Λυκειαρχης.

Προσωπίοησον της πραόττας, της γλυκύτητας στους τρόπους, της σοφής γνώσης και διδακτικής πείρας, υπήρξε καύχημα για τον κλάδο των Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης, όπου ο όρος Εκπαιδευτικός, Καθηγητής, Λειτουργός, αποδίδει απόλυτα την προσωπικότητα και την προσφορά του.

Πόντιος "θρέμμα" της Μικρής Σάντας Βέροιας, ήταν το καμάρι των συμπατριωτών του, και κάτ' σον μύθος, τύλιξε το όνομά του, και για την επιτυχία του να σπουδάσει στο Πανεπιστήμιο, κατά τα πολύ δύσκολα για όλους μεταποσοφυγικά χρόνια, και για τον χαρακτήρα του.

Όπου υπηρέτησε ως Καθηγητής - Γυμνασιάρχης και Λυκειαρχης, μόνον εκτίμηση, σεβασμό και ειλικρινή αγάπη πρόσφερε και απεκόμισε, από Προιστάμενους και υφισταμένους από μαθητές και γονείς.

Η γνώμη του είχε βαρύτητα για την προϊσταμένη αρχή, γιατί συνοδευόταν πάντοτε από σύνεση και μέτρο.

Οι καθηγητές του εργάζονταν απερίσπαστοι, έχοντας την βεβαιότητα πως με την σοφή καθοδήγηση και επιβλεπή του κανένα πρόβλημα δεν θα παρουσιαζόταν, αλλά και αν κάτι προέκυπτε, η γνώση, η πείρα και η ευγενική παρέμβαση του Γυμνασιάρχ' τους θα μπορούσαν να δώσουν την καλύτερη λύση. Η θητεία κοντά του έμοιαζε με ένα δεύτερο Πανεπιστήμιο, όπου είχε την ευκαιρία να διδαχτεί κανείς και τα απαραίτητα για την διοίκηση ενός Σχολείου, αλλά και κυρίως τα βασικά στοιχεία του διδακτικού έργου, την αγάπη και υπομονή και κατανόηση με τα παιδιά.

Νουθεσίες, εύστοχες υποδείξεις, εκτίμηση και σεβασμός προς τους εκπαιδευτικούς, υπήρξαν οι πλούσιοι καρποί που δρέψαμε από την μαθητεία μας, ως καθηγητές, κοντά του.

Στους μαθητές σκόρπιζε πλούσια την πατρική αγάπη, την οποία του ανταπέδιδαν τα παιδιά και με την υποχώη και την πειθαρχία.

Η παρατήρησή του, για κάποια αταξία τους, μόνο με την αυστηρή φωνή φαινόταν μάλωμα, γιατί τα χαμογελαστά μάτια έδειχναν τα αισθήματα στοργής και συμπάθειας.

Προς τους γονείς φερόταν πάντα με ευγένεια και τους καλούσε σε συνεργασία, δείχνοντας και την εκτίμησή του για τον αγώνα τους στην διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους.

Λαμπρός Φιλόλογος, γνήσιος εκπαιδευτικός, μας δίδαξε με το παράδειγμά του την αγάπη για τους μαθητές, τον σεβασμό για τους γονείς, των συναδελφικότητα προς τους καθηγητές, την διακριτική και ουσιαστική φιλανθρωπία, που πηγάζει από την βαθειά και άδοξη πίστη στον θεό, αυτή την πίστα που σφράγισε ορθόληρη την προσφορά του στο λειτούργημα του Εκπαιδευτικού Ασκητικός, εργατικότητα, σκυμμένος πάντοτε πάνω σε βιβλία και έγγραφα, με ένα φητζανάκι καφέ δίπλα του, εργαζόταν αδιάλειπτα για το Σχολείο του.

Αθρομόνιτε Λυκειαρχα, Κωνσταντίνε Ελενίδη, κοίμησου τον ύπνο της αιωνιότητας, κάτω από την Σκέπη της Μητέρας - Παναγίας Σουμελά, στο Κοιμητήρι της αγαπημένης Καστανιάς, αγναντεύοντας την Μικρή Σάντα, το μικρό χωριό σου.

Εθαφρύς άς είναι το χώμα που σε σκαπάζει.
Σοφία Πιστοφίδου - Τσόγκα, φιλόλογος

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ...

του Κ. Ανδρέα Ελ. Ταταριδης

Εστω κι αν δεν έχω ενεργό συμμετοχή σε Σωματεία και Συλλόγους, είμαι σε θέση να γνωρίζω πόσο κόπος, πόσο χρέμα και πόση αγωνία συνεπάγεται η έκδοση ενός έντυπου (= εφημερίδος, περιοδικού κ.λ.π.) που εκδίδει ένα Σωματείο, ένας Σύλλογος, μία Λέσχη κ.λ.π.

Κι αφού όλα αυτά απαιτούνται για ένα έντυπο, επόμενο είναι ότι το ίδιο ισχύει και για την έκδοση ενός ετησίου ημερολογίου τσέπης ή τοίχου.

Κι όμως οι συμπατριώτες μας (γι' αυτούς θα μιλήσουμε πιο κάτω) τόημησαν!

Αλλά, δια λόγους σεβασμού, ας αρχίσουμε πρώτα απ' την Εκκλησία.

Η Ιερά Μητρόπολη, Ροιπόν, Βέροιας, Ναούσης και Καμπανιάς το φετεινό (1998) Ημερολόγιο Τσέπης, που εξέδωσε και κυκλοφόρησε στην περιοχή της, το έχει "αφιερωμένον εις την Ιερά Μονήν Παναγίας Σουμελά".

Απ' ό,τι γνωρίζω παρόμοιον ημερολόγιο ως αυτό της εν λόγω Μητροπόλεως, δεν εξεδόθη στο παρελθόν. Οπότε, εύγε στον κ. Παντελεήμονα, Μητροπολίτη της περιοχής, για την πρωτοβουλία του (ιδίωτι, προφανώς, αυτός έλαθε αυτήν την πρωτοβουλία) να εκδοθεί Ημερολόγιο Τσέπης αφιερωμένο στο Πανιελλήνιο προσκύνυμα της Σουμελιώτισσας Παναγίας μας. Εχουν εκδοθεί κατά καιρούς τόσο και τόσο βιβλία για την Παναγία Σουμελά. Εχουν γραφεί απειράριθμα άρθρα στον τύπο για το ιερό αυτό πρόσωπο. Καιρός ήταν να γίνει και ένα αφιερωματικό ημερολόγιο γι' Αυτήν!

Επειδή ό,τι αναφέρεται στον Πόντο, εμας τους ποντίους μας συγκινεί (και πολύ περισσότερο το όνομα και η μορφή της Σουμελιώτισσας Παναγίας μας), γι' αυτό επαινώ, ως Πόντιος και ως θρησκός, την εύστοχη αυτή πρωτοβουλία του Μητροπολίτη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανιάς κ.κ. Παντελεήμονος να εκδοθεί το πιο πάνω Ημερολόγιο Τσέπης.

***

Μετά έχουμε τα Ημερολόγια Τοίχου των κάτ'ωθι Συλλόγων:

α) "Ποντιακό Καθαντάρ" 1998, του ποντιακού συλλόγου Ανοιξιάς "Κοτύωρα" Θεσ/νίκης, έργο, προφανώς, του ακούραστου προέδρου του παραπάνω Συλλό-

γου κ. Παύλου Χαϊρόπουλου. Το ημερολόγιο αυτό αφορά, φυσικά, ό,τι σχετικό με την Ανοιξιά Θεσ/νίκης, αλλά πλημμυρίζει από Πόντο και ποντιακή δημιουργικότητα!

Και εδώ αξίζει το εύγε στους συντελεστές του Ημερολογίου!

β) της Κοινότητας Νέας Τραπεζούντας Πιερίας, όπου εκεί Ποντιακός Σύλλογος "Υψηλάντης" και ο Τοπικός Ποδοσφαιρικός Σύλλογος "Εθνικός Τραπεζούντας" και μάλλον ο Πρόεδρος της εν λόγω Κοινότητας κ. Παν. Σεϊταριδης (προφανώς σ' αυτόν ανήκει η ιδέα), κυκλοφόρησε ένα ωραιότατο και καλλιτεχνικότατο (με χαρτί ιθλοουστρασιόν) Ημερολόγιο τοίχου, το οποίο, όπως και το της Ανοιξιάς, αναφέρεται κι αυτό στη Νέα Τραπεζούντα Πιερίας και πλημμυρίζει κι αυτό από Πόντο και ποντιακή δημιουργικότητα.

Φυσικά, το εύγε στους συντελεστές του Ημερολογίου, έρχεται δικαιωματικά στην άκρη της πέννας μας.

Δεν μ' αρέσει να κόνω τον... παντογνώστη Δεν γνωρίζω, επομένως, κι αν άλλοι Ποντιακοί Σύλλογοι ή άλλοι φορείς εξέδωσαν τέτοια Ημερολόγια, αλλά αυτά που έλαβα (κα ευχαριστώ τους αποστολείς των) πολύ, μα πάρα πολύ ΚΑΙ μου άρεσαν και με συγκίνησαν! Εδειξαν, για άλλη μία φορά, οι άνθρωποι αυτοί πίστη, συνέπεια, αφοσίωση στον Πόντο και στα ποντιακά δρώμενα.

***

Κι όσο νάσαι, τέτοιες δραστηριότητες, απ' όποιο σημείο του ελληνοδικού (και όχι μόνο) κι αν προέρχονται, έχουν με χρέος να τις χειροκροτούμε! Ετσι θα απονεύμουμε κατά κάποιο τρόπο, μια ηθική ικανοποίηση σ' αυτούς που αγωνίζονται να μην χαθεί το όραμα, η συνέ-

χεια!..

24 Δεκεμβρίου 1997

"Αδέλφια Κρήτες Πόντιοι"

Εγινε το αντάμωμα Βέρμιου - ψηλορεφτη ανοίγει αγκάλη η Βέροια στην όμορφη την Κρήτη. Φεύγει μια ρύρα σκίζοντας πελάγοι, όρη, δάση από την κρήτη έφτασε κι' όμορφεινε η πλάση. Μιά άλλη ρύρα βρίσκει εδώ μεγάλη μ' ιστορία κι' αγκαθιασμένες δίνουμε όμορφη συναυλία. Τα κάλαντα ήρθαν να πούν' την θεία Χριστού γέννα στα στρατευμένα νειάτα μας και Στρατηγέ σε εσένα. Αντρεωμένη η Κρήτη μας πολέμησε σ' Αγώνες με του Ακρίτες Ποντίους εδώ τους Μακεδόνες. Στα χρόνια δε του Φασισμού στάθηκε παηγκάρι δύο πράγματα εκράταγε, ντουφεκι και δοξάρι. Κι' αδελφομένες προχωρούν από αιώνες τώρα και δεν προδώσανε ποτέ τ' Αλέξανδρου την χώρα. Κρατούν τα ήθη κι' έθιμα μνήμες και ιστορία και δίνουνε στους νεώτερους τρανή Λαογραφία. Λαοί χωρίς παράδοση έχουν πέσει στην λήθη οι Κρήτες και οι Πόντιοι προτάζανε τα στήθη. Κρατούν ψηλά τα λάβαρα και δεν γνωρίζουν ήττα Κρήτη με ερωτόκριτο και Πόντος με Ακρίτα.

Κων/νος Ανδρεάδης
Λιτόχωρο - Πέλλα
0381 - 89731

Μαθήματα μουσικής του Πόντου

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΞΕΙΝΟ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Όπως έγινε γνωστό από την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας για δέκατη χρονιά η Λέσχη συνεχίζει τα μαθήματα ποντιακής ρύρας και θεωρίας της μουσικής του Πόντου με την διεύθυνση του Αωράρη καθηγητή μουσικής Θεόδωρου Βεροιώτη.

Οι εγγραφές γίνονται κάθε μέρα εκτός Σαββάτου και Κυριακής από τις 10 το πρωί μέχρι τις 2 το μεσημέρι στα γραφεία της Λέσχης (16 Οκτωβρίου - Διός) τηλ. 28356 και 031-705-6711. Τα μαθήματα άρχισαν.

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός
Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ
Οικονομολόγος - Συγγραφέας
Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (0331) 25.282
Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ
ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός
Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια ΤΚ 59100
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

1.000 ΔΡΧ.
ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.
ΤΗΛ. (0331) 66.913, 61.160
FAX (0331) 66.979

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

* Οι στήλεις του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνώστών του.

* Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες.

Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται.

ΤΙ ΛΕΜΕ ΓΙΑ ΚΑΘΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΩΔΕΚΑ ΜΗΝΕΣ

την προσπάθειά μας ασώσουμε την λαϊκή παράδοση από αμμένες πατρίδες, κυριολεκτούμε ό,τι ούμε από το πλούσιο περιβάλλον μας. Γιατί ο χρόνος όλα τα αξίζει, την Ποντιακή παράδοση είναι ηρωμένο να την εξαλείψει μετά από μερικά δεκάδες χρόνια, όπως οι Πόντιοι ζουν στο χωνευτήρι νεοελληνικής παροσσης.

Καλαντάρς και νέον έτος, κόρ' θα παίρσ σε οφέτος.

Καλαντάρς καλή χρονία, κόρ' εσύ εσέν ορία!

Ιανουάριος και νέον έτος, κορίτσι θα σε πάρω φέτο.

Ιανουάριος καλή χρονία, κορίτσι πρόσσε το εαυτό σου (να μην πάθει κανένα κακό).

Κούντουρος - Φεβρουάριος

Αυτά που στην περιοχή μας εδώ λέγονται για τον Μάρτη, στην εκεί Πατρίδα μας λεγό- ντουσαν για τον Φεβρουάριο. Ετσι, λέ- γανε:

Ο Κούντουρον ο κούνσουρον και ο πασαθοκάφτες.

Ο Φεβρουάριος, ο κουτσομεμένος (28 μέρες) ο οποίος μας αναγκάζει να κάψωμε τα παπούκια (πρβλ. Μάρ- τής γδάρτης και κακός παθουκοκάφτης).

Επίσης για τον ίδιο μήνα λέμε: Ο Κούντου- ρον φερ' τον κρύον, αι- λαί εκείνον π' εκ' τον βίον: Ο Φεβρουάριος φέρνει το κρύο, αλοι- μονο σ' εκείνον που έ-

χει το βίος - τα ζωντανά, τα ζώα.

Ο Κούντουρον είνεν: για 'ς σην έμπα μ' για 'ς σέμ 'εβγα μ' τα σκυλιά 'ς σην ευώραν. Ο Φε- βρουάριος είνεν: ή στο έμπα μου ή στο έβγα μου τα σκυλιά κάθονται στη σκιά.

Μάρτς - Μάρτιος

Προσωποποιημένος πια ο Μάρτης και σοβα- ρός κι αστείος και πα- λαβιάρης. Η λαϊκή μας μούσα λέει γι' αυτόν:

Μάρτη, μάρτη, αγέ- ραστε και ξεροκαλχανί- στε: Μάρτη, πονηρέ, αγέρασσε άλλα και με το ξερό χαχανητό σου.

Αν ψάξουμε στα λεξι- κά της νέας Ελληνικής, δεν θα βρούμε την λέ- ξη ξεροκαλχανίστος, αν και είναι ελληνικώτατη. Όμως, δυστυχώς, η διά- λεκτός μας δεν μελετή- θηκε από τους νεοελληνιστές.

Ακόμη λέμε, πως "ο Μάρτς τα παλαλά τ' θα 'φτάει", δηλαδή ο Μάρ- τής δεν μπορεί, θα κά- νη τις τρέλλες του, η "ο Μάρτς είνεν, εφέκα τα παλαλά μ', και η γροία να εκτέθεν τ' αιγιδόπα- τς", ο Μάρτς είνεν, άφη- σα τις τρέλλες μου και η γρηά απόκτησε (έσω- σε) τα γιδάκια της.

Απρίλις - Απρίλιος

"Ο Απρίλης με τον έ- ρωτα χορεύουν και γε- λούνε", λέει ο Διον. Σοϊωμός στους "Εθεύ- θερους Ποιητορ κημέ- νους". Και οι Πόντιοι λένε κάτι παρόμοιο. Για ερωτικό ειδύλλιο μας μιλά στα πλούσια δάσ-

και τις πρασινάδες του Απρίλη:

Απρίλι φυτρών' τ'ορ- μάν, σαν εκείνον π' έχ' σεβτάν.

Κατά τον Απρίλη φυά- λώνει, θγάζει φύλλα το δάσος και χαρά σ' εκεί- νον πού είν' ερωτευμέ- νος!

Καλομηνάς - Μάιος

Η αφθονία του Μάη στα γεωργικά και κτη- νοτροφικά προϊόντα εκφράζεται ως εξής:

Ερθεν ο Καλομηνάς, τρυγονίτσα μ' γιάμ πει- νάς: - Ηρθε ο Μάιος α- γαπούλι μου, μήπως πεινάς; Η αλλιώς:

Ερθεν ο Καλομηνάς, αφ' γάλλαν όσα πεινάς: Ηρθε ο Μάης, φάει γά- λλα κάθε φορά που πει- νάς.

Κερασινός - Ιούνιος

Όπως και το όνομα του μηνός φανερώνει, η αφθονία των κερα- σιών είναι τόσο, ώστε όλοι έχουν για να τα απολαύσουν.

Ερθεν ο Κερασινός τα κεράσια τ' ολονών:

Ηρθε ο Ιούνιος, όλοι έχουν κεράσια για να φάνε.

Θερνός - Ιούλιος

Ο μήνας του θέρως των σιτηρών. Οι μεγά- λες προσπάθειες και θυσίες των γεωργών μεταπίπτουν στην α- φιέρωση, στην θυσία προς εσένα, κάποιο, κάποια λέμε λαϊκόν:

Ο θερνόν φέρ' το δερπάν', όθ' γίνταν σ' εσέν κουρπάν:

Ο Ιούλιος φέρει το δρεπάνι (αρχίζει το θέ- ρος) και όλοι θυσιάζο- νται για σένα.

Επειδή θερίζαν τα χόρτα, λέγονταν και Χορτοθέρτς.

Αύγουστος - Αύγουστος

Αύγουστε, καλέ μου μήνα, νάσσουν τρείς φο- ρές το χρόνο, λέει η

νεοελληνική παράδοση, και η Ποντιακή: Αυγου- στον φερ' τα γεμίσια και ας σην κορφήν σα νύχια:

Ο Αύγουστος φέρνει τα φρούτα με πάρα πολλή αφθονία.

Από Αύγουστο χειμώ- να, λέει η μητροπολιτι- κή Ελλαδά και ο Πόντος: Επάτσα 'ς σόν Αύγουστον και ση χιονί την άκραν.

Πάτσα στον Αύγου- στο στην άκρη του χιο- νιού (στην αρχή του χειμώνα).

Σταυρίτες - Σεπτέμβριος

Δηλώνει οσοκάθαρα την άφιξη του φθινο- πώρου. Ο Σταυρίτες ρούζ' τα φύλλα και ξε- ραίν' όλλα τα ξύλα: Ο Σεπτέμβριος ρίχνει κά- τω τα φύλλα και ξεραί- νει όλλα τα ξύλα.

Επαιζε ρόλο ευτυχίας το πρόσωπο που θα α- ντίκρυζε πρωί - πρωί κανείς την 1ην του Σε- πτεμβρίου. Αυτό εκ- φράζεται έτσι:

Στάμαν Σταυρίτα είδα σε καλόν να εν' ιδέα σ' - καλή να είναι η θέσα σου (πρόδηψη). Ο μή- νος πήρε την ονομασία του από την εορτή του Σταυρού (14 Σεπτεμ- βρίου).

Τρυγομηνάς - Οκτώβριος

Τον Τρυγητή, τ' αμπε- λουργού πάνε χαλάλι οι κόποι. Για τρύγο μι- λάει και η ποντιακή πα- ράδοση - τρύγο αμπελιών. Όμως στην Ποντιακή: Ο τρυγομη- νάς ζενκίντς φέρ' κρύον νερόν και πίν'ς.

Ο Οκτώβριος, με τον πλούτο των αγαθών του φέρνει και το κρύο το νερό. Βγαίνουν τα νερά τα δροσερά από τις φθινοπωρινές βρο- χές. Στον Πόντο δεν καθιεργούσαν πολλά αμπέλια μόνο, αλλά και διάφορα δημητριακά, και υπήρχαν πολλές

πηγές δροσερών νε- ρών.

Αεργίτες - Νοέμβριος

Η εποχή της σποράς. Αεργίτα αν 'κι σπέρς, τιδέν έσοδον 'κι παίρ'ς: Αν δεν σπείρης, δεν έ- χεις τίποτε να θερίσης.

Αεργίτα το κρεβάτι σ', όσον κεζινεύ' το μά- τι σ':

Τον Νοέμβριο το απο- λαμβάνεις τόσο το κρε- βάτι σου, ώστε χορταίνει και το μάτι σ'.

Η ονομασία του μη- νός οφείλεται στην γιορτή του Αγίου Γεωρ- γίου στις 3 Νοεμβρίου (Ανακομιδή οστών Α- γίου Γεωργίου).

Χριστουγεννέρις - Δεκέμ- βριος

Εδώ πρωτεύει, κυ- ριαρχεί η γιορτή των Χριστουγέννων. Τη Χρι- στού όθ' αναλλάζ' νε και τα πετεινάρια σπάζ'νε:

Τα Χριστούγεννα όλοι φορούνε τα καλά τους και σφάζουν τα πετει- νάρια τους για το χρι- στού γεννιάτικο τραπέζι.

Τα περισσότερα που λέγονται για κάθε μήνα παρατηρούμε ότι έχουν ρυθμό και ομοιοκατα- τηξία. Δηλαδή είναι δί- στιχα επτασύλλαβα ή οκτασύλλαβα, τροχαι- κά με ζευγαρωτή ο- μοιοκατατηξία.

Όλοι πρέπει να ξε- ρουμε, πώς τα ονόματα των μηνών της νεοελ- ληνικής γλώσσας έ-

χουν λατινική - ρωμαϊκή προέλευση. Η αρχαία Ελλάδα είχε άλ- λα ονόματα για τους μήνες, που ήταν σελή- νιακοί. Αλλά και τα ονό- ματα αυτά διέφεραν από πόλη σε πόλη.

Οι Ρωμαίοι, λαϊκόν, μέσω του Βυζαντινού κράτους, μας κληροδό- τησαν, με την πρόοδο που έκαναν στο ηλιακό ημερολόγιο, και τα ο- νόματα των μηνών. Η Ποντική διάλεκτος κρά- τησε μόνο τέσσερα ρω- μαϊκά ονόματα μηνών, τον Καλαντάρ, Μάρτ', Απρίλ' και Αύγουστον (δηλαδή αυτές είναι ρωμαϊκές λέξεις).

Τους άλλους μήνες οι Πόντιοι τους ονομά- ζουν με ελληνικές λέ- ξεις, παρμένες από την φύση ή γεωργικές ερ- γασίες και την θρη- σκεία. Ετσι, ο Καλομηνάς, Κερασινός, Θερνός (και Χορτοθέρς) και Τρυγομηνάς αναφέ- ρονται στη γεωργική ζωή, ο Σταυρίτες, ο Χρι- στογεννάρς και Αεργί- τες έχουν καθαρά χριστιανικές ονομα- σίες, και ο Κούντουρον υποδηλοί ότι υπολείπε- ται από τους άλλους σε ημέρες (έχει κοντή ου- ρά).

Ας μη ξεχνάμε, ότι και στην Νεοελληνική υ- πάρχουν διαλεκτικές ο- νομασίες μηνών, όπως Αντριός, Τρυγητής κ.λ.π. που είναι άγνω- στες στο πλάτυ κοινό.

Γ. Σ. ΠΑΡΧΑΡΙΔΗΣ

Γιά πείμε λύρα μ' έμορφον πώς αγροϊκός ατ' όλια, και το λαλόπος το γλυκόν, πώς παίρ λαρών τα πόνε;

Τραπεζουντέσα οικοδόσποινα με τη νύφη της "άμον λαμπάδον 'ς σο γιάν 'α τς". Φωτογραφία 1904. Προσφορά Ανατολής Χειμωνίδη στην "Ποντιακή Εστία", τεύχος 30ο, έτος 1979.

Το υπό ανέγερση Ποιητιστικό - Πνευματικό Κέντρο της Ε.Λ.Β. Η συμβολή όλων στην περάτωση του έργου κρίνεται αναγκαία και επιβεβαιημένη.

Από την παρουσίαση του βιβλίου της Ε.Λ.Β.

ΑΚΡΙΤΙΚΟΣ - ΑΛΥΤΡΩΤΟΣ ΑΠΟΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Ο Γεν Γραμματέας της Ε.Λ.Β. κ. Μιχάλης Γερασιμίδης

Συνέχεια από την 1η σελ. ιστορικής αυτογνωσίας.

Δικαιωματικά λοιπόν θέτει υποψηφιότητα και διεκδικεί από το σώμα των συνέδρων στις Σέρρες την διοργάνωση στην πόλη μας του τρίτου πανελληνίου συνεδρίου.

Η ομόφωνη σχεδόν απόφαση υπέρ της Ευξείνου Λέσχης, απέκλεισε υποψήφια σωμάτεια πολύ μεγαλύτερων της Βεροίας πόλεων. Μεγάλη η τιμή αλλά ιδιαίτερα σαφές και το μήνυμα που λάβαμε. Επρεπε να δικαιώσουμε την εμπιστοσύνη των συνέδρων μ' ένα άψογο πρόγραμμα, δίνοντας ταυτόχρονα στον θεσμό το κύρος που δικαιούται.

Με πλήρη συναίσθηση της βαριάς ευθύνης αρχίζει ο έντονος προβληματισμός. Έχουμε το δικαίωμα της αποτυχίας. Φιλοδοξούσαμε μάλιστα ο εθνικά και πολιτιστικά χρήσιμος καρπός του Συνεδρίου να βγει προς τα έξω. Ήδη βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να πούμε ότι το βιβλίο που σας παρουσιάζουμε σήμερα ικανοποιεί πλήρως την προσδοκία μας αυτή και αξίζει κάθε υποστηρίξη.

Συνήθως σε τέτοιες περιπτώσεις οι εκτιμήσεις μας είναι υπερβολικές. Χρησιμοποιούμε όμορφα σχήματα λόγου προκειμένου να εγκωμιάσουμε το έργο μας παραβλέπουμε συχνά την ουσία και εκθειάζουμε τις οδηγίες σημαντικές πλευρές του. Η Ευξείνου Λέσχη αποφεύγει τη φλυαρία αυτή φιλοδοξία που ωραιοποιεί και εξυμνεί τα πάντα.

Απονέμει τον έπαινο εκεί όπου υπάρχει αξία. Κάθε της εγκώμιο έχει και ένα αντίκρουσμα, κάθε υπερβολή κρύβει και μια αλήθεια. Με τα κριτήρια αυτά αξιολογούμε το έργο της. Με τα ίδια πάντοτε κριτήρια θεωρώ ότι η διοργάνωση του τρίτου συνεδρίου στην πόλη μας υπήρξε άψογη και η έκδοση του σχετικού βιβλίου επιτυχής από κάθε άποψη.

Θα ήταν άδικο αν προσπαθούσα να θρώ κάποιες παραλείψεις

θέλοντας να στηρίξω μια κακόβουλη κριτική. Δικαιούνται νομίζω τα θερμά συγχαρητήρια όλοι εργάστηκαν αφιλοκερδώς προς την κατεύθυνση αυτή.

Και φυσικά όλοι οι διακεκριμένοι εισηγητές οι οποίοι αγκάλιασαν και φώτισαν με τον καλύτερο τρόπο κάθε πτυχή του θέματος πηλώνοντας έτσι μέσα μας ακόμη ψηλότερα τον ανδριάντα του ακριτικού, του αλύτρωτου και του απόδημου ελλητισμού.

Όλο αυτό το ανεκτίμητο υλικό μαζί με τις ευστοχες προτάσεις του συνεδρίου, τις τοποθετήσεις, τα πορίσματα, τα ψηφίσματα και τόσα άλλα μεταγενέστερα κείμενα, πέσαν των πρακτικών, περιέχονται στο εν λόγω βιβλίο. Ένα βιβλίο καθαίσθητο, έξυμνα δομημένο, που αποτελεί, όχι μόνο λογοτεχνικό νόημα αλλά προπαντός εξαιρετικό βοήθημα στα χέρια όσων διτηρούν ακόμα την έφεση να μυηθούν στο πνεύμα της εθνικής και πολιτιστικής αυγνώσιας.

Θα ήθελα στο σημείο αυτό να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον Μιχάλη Μουρατίδη και Ηλία Τριανταφυλλίδη, πρόεδρο και Γραμματέα αντίστοιχα του Συνεδρίου διότι σ' αυτούς κυρίως οφείλεται η επιτυχής και έγκαιρη έκδοση του βιβλίου μας.

Επανερχομαι στο θέμα και ειδικά στο κεφάλαιο που αφορά το προσυνέδριο περριτό, να πώ ότι χρειάστηκαν συχνές και πολυώρες συναντήσεις των μελών της οργανωτικής επιτροπής προκειμένου να ξεπεραστούν λογής - λογής προβλήματα.

Όταν ολοκληρώθηκε το προτεινόμενο προς επεξεργασία πλαίσιο εργασιών με κεντρικό θέμα τον τίτλο του βιβλίου μας, καθίσαμε σε σύσκεψη τους αντιπροσώπους όλων των παντιικών συλλόγων της χώρας. Πριν από οποιαδήποτε τοποθέτηση αιτιολογήσαμε σε κάθε περίπτωση την σκοπιμότητα που υπηρετούν τα μείζονος εθνικής και πολιτιστικής σημασίας επιλεγέντα επιμέτους θέματα. Ακοούθησε ένας γόνιμος και υποδειγματικός διάλογος μέσα σε μια ζεστή οικογενειακή ατμόσφαιρα. Ευχή άλλωστε και επιθυμία μας ήταν το προσυνέδριο αυ-

τό, πέρα από το κύριο έργο του, να δώσει το μήνυμα της ενότητας και ομοψυχίας. Ένα όραμα όλων των παντιικών που δεν πέρασε ακόμα από τη σφαίρα του επιθυμητού στο χώρο της πρακτικής εφαρμογής.

Θεωρήσαμε χρέος μας να υπογραμμίσουμε για μια ακόμη φορά την ανάγκη της ενιαίας δυναμικής παρουσίας των πολιτιστικών ομοψυχίας. Να τονίσουμε τα πλεονεκτήματα του κοινού προγραμματισμού και των συντονισμένων προσπαθειών στα δύσκολα αυτά χρόνια του αφελλητισμού.

Για το λόγο αυτό καλέσαμε σαν εισηγητή στο Προσυνέδριο τον διδάκτορα της Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης κ. Στάθη Πελαγίδη με θέμα: "Η ενότητα του παντιικού ελλητισμού προϋπόθεση διαφύλαξης της πολιτιστικής και ιστορικής μας κληρονομιάς". Δεν το ήλμω να σχολιάσω την ομιλία του. Οποιαδήποτε κολληκευτική κριτική θα την αδικούσε. Ελπίζω να με δικαιολογήσετε διαβάζοντας το κείμενο της εισήγησης μέσα από το βιβλίο.

Η επιτυχία αυτή συνεχίσθηκε το Μάιο του '96 κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου με τις πυρρινες εισηγήσεις των καταξιωμένων εργατών του πνεύματος Γιάννη Τσικανίδη, Κώστα Βακαλόπουλου, Μαρίας Βεργέτη, Κώστα Φωτιάδη, Γιάννη Ερμούπολου, Κωστή Χατζηκωστή, Θεόδωρου Σπαθόπουλου και Στάθη Τσομπίδη.

Διπρεπείς επιστήμονες, πανεπιστημιακοί δάσκαλοι οι περισσότεροι έπεισαν το σώμα των Συνέδρων για το πόσο σημαντικό είναι να μελετάς και να γνωρίζεις τις ρίζες σου.

Τα θέματά τους καυτά όλα σχεδόν γύρω από τους ακρίτες, τους αλύτρωτους και τους απόδημους Ελληνας. Θέματα που φέρνει διαρκώς στην επικαιρότητα η ανέαν Οδύσσεια του ελλητισμού. Η δεοντολογία απαιτεί να προβληθεί το περιεχόμενο τους έτσι ώστε να λάμψει ο θησαυρός που κρύβει το βιβλίο.

Ελάτε, όμως, στη θέση μου, πώς να επιβέξω και να παρουσιάσω αποσπάσματα τόσων ομιλιών η συγκρότηση, η εσωτερική δομή των οποίων δεν επιτρέπει τον τεμαχισμό; Και με ποιά πιθανότητα επιτυχίας θα μπορούσα να μεταφέρω συμπεράσματα ή μηνύματα όταν η αξία τους πηγάζει μέσα από μία σειρά συλλογισμών; Θα παρακάμψω την υποχρέωσή μου αυτή με τη βεβαιότητα ότι προτιμάτε κάτι καλύτερο, τη μελέτη του βιβλίου.

Νοιώθω άλλωστε την ανάγκη, πριν εξαντλήσω τον χρόνο μου, να περάσω σε μία άλλη περιοχή

εξίσου ενδιαφέρουσα με ελάχιστα θετική. Ασφαλώς το βιβλίο μας έχει ιδιαίτερη αξία.

Προσεγγίζει την ιστορική αλήθεια γύρω από τα εθνικά θέματα όπου μας απασχολούν, διευρύνει την εθνική αυτογνωσία και αποβλέπει στην ενεργότερη συσπείρωση των όπου της Ελλήνων. Μιλάει ακόμα για το πόσο καρτερικό είναι το φρόνημα του Ακριτικού Ελλητισμού, ποιά τα υπάρχοντα περιθώρια ψυχικής και πνευματικής αντίστασης του Αλύτρωτου και πόσο πραγματικά μεγάλα είναι τα φτερά της ελπίδας που μας δίνει ο Απόδημος Ελλητισμός εμας τους Πανελλήνους.

Η επιτακτική ανάγκη εξάλλου της ενημέρωσης στον εθνικό και πολιτιστικό τομέα το καθιστά ακόμα πολυτιμότερο. Όμως, αυτό δεν αρκεί, όταν ο σημερινός πολίτης ονειρεύεται, συνήθως και ακολούθει με πάθος προτεραιότητες χαμηλού επιπέδου. Επιβάλλεται λοιπόν να δούμε τί φταίει και τι πρέπει να γίνει ώστε τα βιβλία της κάθε Ευξείνου Λέσχης να έχουν την ανάλογη αποδοχή.

Μέχρι στιγμής, αν εξαιρέσουμε κάποιες αιχμές χρησιμοποιήσα έναν τόνο υπερβολικά αισιόδοξο. Αναφέρθηκα στο έργο μας με τα πιο κολληκευτικά λόγια. Αφσος, ίσως, να εννοηθεί ότι την προσφορά μας αυτή την περιμένει σαν το "μάνα εξ ουρανού" η σημερινή κοινωνία.

Το γεγονός αυτό με ανησυχεί ιδιαίτερα. Θα μπορούσατε, δικαίως να με χαρακτηρίσετε τουλάχιστον σαν Ρομαντικό. Διότι ο δρόμος προς την εθνική και πολιτιστική αυτογνωσία περνάει μέσα από πολλές συμπληγάδες. Είμαι υποχρεωμένος να επισημάνω κάποιες κακές συγκυρίες θέλοντας ν' αποφυγώ μία ενδεχόμενη αποστομωτική κριτική.

Θέλω να πω, σεβαστό μου ακροατήριε, ότι αυτό που δίνουμε με τα όμορφα λόγια δεν είναι αρκετό. Την εθνική και πολιτιστική αυτογνωσία την ζεις, κυρίως, την βιώνεις καθημερινά μέσα στην ελληνική πραγματικότητα. Οφείλουμε συνεπώς να λάβουμε σοβαρά υπ' όψη μας τη σκληρή αυτή πραγματικότητα, την πικρή αλήθεια η οποία προμηνύει δυσάρεστες εξελίξεις.

Σήμερα ο πολίτης δέχεται προκλητικά λογής λογής επικίνδυνες επιδράσεις ενός αρνητικού κλίματος που τον καθιστούν λίγο πολύ διάφορο σε θέματα πολιτιστικού περιεχομένου. Αν δεν εξασφαλιστούν, με βαθιές κοινωνικές τομές, οι αναγκαίες προϋποθέσεις, αν δεν διαμορφωθεί το κατάλληλο κλίμα, εκατοντάδες συνέδρια και χιλιάδες βιβλία δεν θα φέρουν το

επιδικώμενο αποτέλεσμα.

Αρα, λοιπόν, η εθνική και πολιτιστική αυτογνωσία δεν είναι υπόθεση, μόνο των παντιικών ή όποιων άλλων πολιτιστικών φορέων. Η σιδερένια και συνετή βούληση της πολιτείας έχει τον πρώτο λόγο. Ο φείλει σαν γνήκα προστατευτική αλλά και υπεύθυνη μάνα να κερδίσει την αάγη, την κληνωμένη εμπιστοσύνη των παιδιών της, σεβόμενη πάντοτε αναφαίρετα δικαιώματά τους. Οφείλει ακόμα να πατάξει το κάθε λογής κακό παράδειγμα που απονευρώνει τον θηικό ιστό της κοινωνίας μας. Μόνο έτσι ο πολίτης, απαλλαγμένος, όσο γίνεται, από το φοβερό άγχος της βιοπάλης ευαισθητοποιείται και οπερισπαστός ψάχνει την πνευματική τροφή. Και δεν το ιαχυρίζομαι σαν απογειωμένος ιδεαλιστής ούτε σαν μεμψιόρους πολίτης. Είναι ο μόνος τρόπος που διευκολύνει το έργο μας. Όχι πως σήμερα δεν γίνεται τίποτα και από πουμενά, αλλά αυτό που γίνεται δεν βρίσκει την ανάλογη αποδοχή.

Ήδη, πολλή μας πληρώνουν με την αδιαφορία ή την ακραία τους συμπεριφορά, γεγονός που πρέπει να μας προβληματίσει σοβαρά.

Γεννιέται, όμως, ένα ερώτημα: Μπορεί η Πολιτεία, έχοντας τις καλύτερες προθέσεις να επιτύχει όλα αυτά;

Δύσκολη απάντηση διότι δυστυχώς πρέπει να το επιτρέψουν και άλλοι παράγοντες. Όσες φορές ο ελλητισμός ενωμένους στα μεγάλα σταυροδρόμια της ιστορίας του, σε στιγμές πατριωτικής εξάρσης, εντελής ξαναωμένους, με ανεξάντητα περιθώρια αυτοχής και διάθεση για έργα μεγάλα, ανασκουμπώθηκε και ήταν έτοιμος να πάρει στα χέρια του τις τύχες του έθνους, δέχτηκε φοβερές πιέσεις ακόμα και ένοπλες επεμβάσεις για την εδραίωση του γνωστού καθεστώτος της τροπής και της εξάρτησης. Τα επακόλουθα πάντοτε οδυνηρά. Μίσος, πάθος, δικόνοια μεταξύ των Ελλήνων, διαστρέβλωση της ιστορικής αλήθειας, στασιμότητα, εξευτελισμός της έννοιας του πατριωτισμού, της εθνοκροσύνης κ.λ.π., κ.λ.π.

Ένα τέτοιο βαρύ κλίμα δεν αλλάζει από μέρα σε μέρα. Με τα μελανά κατάλοιπα εγκίνων των επόχων γαλουχήθηκαν και οι επόμενες γενιές. Έτσι ο ελλητισμός έχασε ένα μέρος από τη λάμψη και την ομορφιά του. Το ενδιαφέρον μας πλέον στρέφεται κυρίως σε χαμηλού επιπέδου προ-

τεραιότητες ανάξιας της ιστορίας και του πολιτισμού μας. Αλλά και σήμερα ακόμα, κάποιιοι δυνατοί της γης, προποιούμενοι τον φίλο δημιουργούν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο προβλήματα που δυσχεραίνουν την ομαλή πορεία του έθνους.

Υπάρχει όμως και κάτι άλλο πιο ανησυχητικό. Χρόνια τώρα δεχόμαστε μία επικίνδυνη επίθεση με πολιτιστικά υποπροϊόντα άλλων χωρών. Επιχειρείται μεθοδικά μιας άλλης μορφής άλωση χωρίς τρομπέτες και πυροβόλα. Ο αναίμακτος αυτός ιμπεριαλισμός που δεν είναι βίαιος για να προκαλέσει θετικές αντιδράσεις, συνιστά, λόγω της φτυσεώς του, ίσως την μεγαλύτερη απειλή που γνώρισε ποτέ η χώρα μας. Το αποτέλεσμα έρχεται σταδιακά αλλά σίγουρα αν δεν κρατήσουμε τις φυλετικές μας ιδιαιτερότητες,

Δυστυχώς απέναντι στη σαρωτική αυτή μάνα του αφελλητισμού που απειλεί την παραδοσιακή και εθνική μας ταυτότητα οι αντιστάσεις μας δεν είναι ισχυρές. Η αχαλίνωτη ξενομανία ισοπεδώνει αγνά ήθη, έθιμα και ανεκτίμητες παραδόσεις. Στην θέση τους δεν εισάγεται κάτι καλύτερο να το χειροκροτούσαμε. Αφήνουμε δυστυχώς το μεγάλο, το σημαντικό και ακολουθούμε μετά πάθους τα μικρά και ασήμαντα. Δεν φτάνει να λέμε "Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει". Αν την αφήσουμε θ' αλλιάξει πρόσωπο, θα χάσει το ελληνικό της χρώμα.

Αν, δεν την υπερασπιστούμε και στα χρόνια της ειρήνης θα γίνει βοή των πάσης φύσεως εθνοκτόνων κυκλωμάτων που οργιάζουν στον τόπο μας. Αυτή η εθνική αντίσταση είναι περισσότερο αναγκαία από την ένοπλη. Η μάχη κατά της απειλής θα δοθεί στο χαρακωμα της εθνικής και πολιτιστικής αυτογνωσίας.

Να ο λόγος των εξορμήσεων της Ευξείνου Λέσχης μέσα και έξω από την Ελλάδα επί σαράντα δύο χρόνια. Να ποιο είναι σήμερα το βάθυτερο νόημα των

συνεδρίων μας και που αποβλέπει το βιβλίο που σας παρουσιάζουμε.

Καιρός είναι, με τη συστράτευση όλων των υγιών δυνάμεων, να θωρακίσουμε την ταυτότητά μας. Δεν είμαστε ένας οποιοσδήποτε μόρμας. Ούτε αυτοπομόνωση που σημαίνει καταδίκη αλλά ούτε και ξέφραγο αμπέλι σε κάθε ξένο ακουσιδομάτι.

Να καθωσορίσουμε στη χώρα του Παρθενώνα να ό,τι ταιριάζει ό,τι φείλει τον τόπο μας. Καιρός είναι η Πολιτεία συναισθανόμενη την κρισιμότητα των περιστάσεων να υπερβεί τις αδυναμίες της. Ηρθε ώρα ν' ακουστούν φωνές δυνατές, η ώρα της ομοψυχίας, της εννοποίησης για ν' ανοίξει ο δρόμος των μεγάλων εξορμήσεων.

Ηρθε η ώρα της φωτισμένης πνευματικής ηγεσίας των μέσω μαζικής ενημέρωσης και όλων των αρμοδίων φορέων να επιτελέσουν στο ακέραιο την υψηλή τους αποστολή μιας πιο αποτρεπτικής των κινδύνων αυτών παιδείας ν' ανακινήσουν τα νερά. Έχουμε μέσα μας δυνάμεις ανεξάντητες, αρκεί να τις εντοπίσουμε σκεπτικώς, σκεπτικώς, σκεπτικώς. Είμαστε οι αιώνιοι έφηβοι της ιστορίας. Αν το θελήσουμε τίποτε δεν μας φοβίζει.

Εύχομαι το βιβλίο της Ευξείνου Λέσχης, που υποτίθεται ότι σας παρουσιάζω, να βάλει να, έστω, λιθαράκι προς την κατεύθυνση αυτή.

